

SLYKENS.....HISTORIEK VAN EEN BREDENS TOPONIEM

S L Y K E N S

Het was zowat de traditie geworden de plaatsnaam " SLYKENS " af te leiden uit slijk of slik en di in verband met de moerasige situatie waarin deze zone zich bevond na de duindoorsnede ten oosten van Oostende in 1554 ter bewaarding van deze vestingstad, situatie die verder behouden bleef ter

H I S T O R I E K V A N E E N

In " ROEFSTEEN " op 10/72 is een overzicht verschenen ontleend aan het " BREDENS TOPONIEM " van de afdeling voor familiekunde, afdeling Oostende, waarin een nieuw licht wordt geworpen op de oorsprong van het toponiem " Slykens ". Daar terecht wordt het verband gelegd tussen deze plaatsnaam en de Bredense familienaam VAN DE SLYCKE. De vraag wordt gesteld wat bestond er eerst, familie of plaatsnaam?

B R E D E N S T O P O N I E M

De familienaam van de plaatsnaam afgeleid worden wanneer bewezen is dat de laatste vooraf bestond. Afleiding is o.a. mogelijk als de stamvader VAN DE SLYCKE een vondeling zou geweest zijn. De kinderen werden in vroegere uren genoemd naar de plaatsnaam. Deze kinderen werden gevonden. Ze treffen wij sinds 17 - o zowat te Oostende volgende vondelingen aan die de kinderkosten werden uitbetaald: Michiel Van der Ganck, Phill Van de Packhuysen, Paulus Van van der Packhuysen, Jacobus van de Langestraete, Cornelia Van de Torre, Elisabeth Kerckhof.

Daniël FARAZYN

In de parochieboekeringen van Bredene is geen enkele rubriek aan dergelijke uitgaven te zien. Trouwens, het te vondeling leggen van kinderen van grote schaarste gebeurde zelden op de plattelandsgemeenten en kwam bijna uitsluitend voor in de steden.

TCTCTCTCTCTCTCT

In de 17 - e eeuw " Duchienap van de gemeene prochiekosten " van Bredene is de familienaam VAN DE SLYCKE vermeld, o.a. in 1636-1637; 1646, 1653, 1657 en dit nog voor de plaatsnaam SLYKENS bekend was. Het belangrijkste is de vermelding van Jacques VAN DE SLYCKE die in 1646, 75 pond, 10 sch, 10 gr. uitbetaald kreeg voor logies verleend aan Duitse militairen. Wij weten immers dat Jacques VAN DE SLYCKE in de smalle strook tussen de Gauwelozekeek en de Zuidzijde van de Oostendse vaart woonde, in het kwartier dat dat enkele jaren later eerst SLYCKE, SLICKE en later SLYKENS zal genoemd worden.

SLYKENS.....HISTORIEK VAN EEN BREDENS TOPONIEM

Het was zowat de traditie geworden de plaatsnaam " SLYKENS " af te leiden uit slijk of slik en dt in verband met de moerassige situatie waarin deze zone zich bevond na de duindoorbraak ten oosten van Oostende in 1584 ter beveiliging van deze vestingstad , situatie die verder behouden bleef ter schuring van de nieuwe havengeul .

In " ROEPSTEEN " nr 10/72 is een overdruk verschenen ontleend aan het tijdschrift van de Vlaamse vereniging voor familiekunde , afdeling Oostende , waarin een nieuw licht wordt geworpen op de oorsprong van het toponiem " Slykens " . Zeer terecht wordt het verband gelegd tussen deze plaatsnaam en de Bredense familienaam VAN DE SLYCKE . De vraag wordt gesteld : wat bestond er eerst , familienaam of plaatsnaam ?

De familienaam kan maar uit de plaatsnaam afgeleid worden wanneer bewezen is dat deze laatste vooraf bestond . Afleiding is o.a. mogelijk wanneer de stamvader VAN DE SLYCKE een vondeling zou geweest zijn . Vondelingen werden in vroegere eeuwen genoemd naar de plaats waar deze kinderen werden gevonden . Zo treffen wij einde van de 17 - e eeuw te Oostende volgende vondelingen aan die op stadskosten werden uitbesteed : Michiel Van der Ganck , Philippus Van de Packhuysen , Paulus Van van den Packhuysen , Jacoba Van de Langestraete , Cornelia Van de Torre , Elisabeth Kerckhof .

In de parochierekeningen van Bredene is geen enkele rubriek aan dergelijke uitbestedingen gewijd . Trouwens , het te vondeling leggen van kinderen in tijden van grote schaarste gebeurde zelden op de plattelandsgemeenten en kwam bijna uitsluitend voor in de steden .

In de 17 - e eeuwse " Quohieren van de ghemeene prochiekosten " van Bredene staat meermaals de familienaam VAN DE SLYCKE vermeld , o.a. in 1636-1637 ; 1646 , 1653 , 1657 en dit nog voor de plaatsnaam SLYCKENS bekend was . Het belangrijkste is de vermelding van Jacques VAN DE SLYCKE die in 1646 , 75 pond . 10 sch. 10 gr. uitbetaald kreeg voor logies verleend aan Duitse militairen . Wij weten immers dat Jacques VAN DE SLYCKE in de smalle strook tussen de Gauwelozekeekreek en de Zuidzijde van de Oostendse vaart woonde , in het kwartier dus dat enkele jaren later eerst SLYCKE , SLICQUE en later SLYCKENS zal genoemd worden .

Deze hoek van Bredene werd in 1626 drooggelegd door het opwerpen van de zgn. LEGAARDSDIJK langs de oostoeever van de Gauweloze " *tot an den dycke van de nieuwe reviere tusschen Plasschendaele ende de stede van Oostende* ". Zo luidt het in de aanbesteding die geen andere plaatsnaam vermeldt .

Voor 1660 treft men voor dit gebied slechts één benaming aan , nl. de " PIERHOEK " vermeld op een kaart door VAN LANGREN gepubliceerd in mei 1651 .

Het eigenlijke toponiem " Slycke " en varianten duikt eerst op in 1660 en vooral bij de bouw van het nieuw fort SINT-PHILIPPE in 1663-1665 op de zuidzijde van de monding van de Oostendse vaart in de havengeul .

Een eerste variante nl. " SLUYSKENS ", wellicht te wijten aan een foutieve schrijfwijze van een copist , komt voor in een aanbesteding in augustus 1660 " *van het toedammen van verscheyde crequen liggende in de schorren beginnende jehens over het kercken van Steene* " .

Kenmerkend is het dat in 1663 bij de aanbesteding van het Fort Sint Philippe en bij de daaropvolgende uitbetalingen aan aannemers eerst de plaatsnaam " SLYCKE " gebruikt wordt . In de Resolutieboeken van de Staten van Vlaanderen van september 1663 spreekt men van fortificaties " *tot Slycke omtrent Oostende* " en verder nog " *om hiermee te betaelen het eerste payement van de bestedynghe van een nieuw fort omtrent het quartier gheseyt Slycke voor Oostende* ". In een rekening van de Rekenkamers te Brussel van 1665 lezen wij nog " *andere betalinge gedaen an het Fort St. Philippe daer men noemt te Slycke* " . Het verband ussen familienaam en plaatsnaam is hiermede duidelijk aangetoond .

Reeds in 1664 komt toponiem SLYCKENS , - VAN SLYCKE - opdagen , nl. in de resolutieboeken van de Staten van Vlaanderen bij het doorsnijden van de Legaardsdijk " *drie doorsnydinghen in den grooten zeedyck tusschen Slyckens ende d'oude Gavelooze sluyse* " en verder nog " *ende het Fort tot Slyckens* " .

Het is uiteindelijk het toponiem SLYCKENS dat burgerrecht verwierf vooral met de bouw van de beroemde zeesluizen .

SLYCKENS blijft in de bredere zin van het woord de ganse agglomeratie aanduiden die rondom deze sluizen tot stand kwam . Merkwaardig is het echter dat dit toponiem in engere , lokale zin niet plaatsgebonden bleef , maar mettertijd van N.W naar Z.O ging verhuizen .

Het eerste gebied dat de benaming SLYCKENS toegewezen kreeg, was de strook grond waarop het fort St Philippe werd gebouwd . Spoedig echter werd dit gebied St. Philippus - of GOUVERNEURSPOLDER genoemd . In de 19 -e eeuw kwamen de benamingen " DEN HOEK " en " HET VARRETJE " de vroegere toponiemen verdrijven .

Het tweede gebied dat SLYCKENS werd gedoopt was HET SAS , gebouwd in 1669-1676 en het gehucht dat er ten N. van groeide , binnen de omheining van het Gekroond Hoornwerk . Toen dit sas in 1752 instortte , verloor deze huizengroep enigzins van belang en kreeg de naam " DE COUPURE " .

De benaming SLYCKENS ging tenslotte over naar het tweede sluizencomplex dat in 1754-1758 aan 300 tal meter stroomopwaarts van het eerste werd ingeplant en naar de nieuwe nederzetting die zich op de noordzijde ervan ontplooidde, naar het O. toe .

Dat een plaatsnaam afgeleid werd uit een familienaam is geen alleenstaand feit in de toponimie, ook niet te BREDENE Twee andere voorbeelden zijn o.m. : de Paemelkreek en de Lisje Moreschorre . De benaming Paemelkreek gegeven aan de kreek die in de 17 -e en 18 - e eeuw benoorden de Groene Dijk uit de Lisje Morreschorre de havengeul inliep , is te danken aan de familie Paemel , die het Hof Ter Schelle in de Potteriepolder betrok .

Ook de Lisje Morreschorre dankt zijn benaming aan een familienaam . Op een vroeg 17 -e eeuwse kaart , op het Algemeen Rijksarchief , in het Fonds de Limburg-Stirum bewaard , staat te lezen " *schorre daer Loyske Morre woonde nu genaemt thouchken* " .

Eens te meer wordt aldus bewezen welke belangrijke bijdrage vorsers in hulpwetenschappen , zoals familiekunde en plaatsnaamkunde , kunnen leveren voor de opbouw van de lokale geschiedenis .

Daniël FARAZYN

SLSLSLSLSLSL
 SLSLSLSLSL
 SLSLSLSL
 SLSLSL
 SLSL
 SL